GAZETA KRAKOWSKA

Prenumerata na zwyczaynym papierze złp. 12, na francuzkim złp. 15.

Ner 34.

Pojedynczy numer na zwyczaynym papierze gr. 10.

PONIEDZIAŁEK DNIA 9 SIERPNIA 1830 ROKU.

OBSERWACYIE METEOROLOGICZNE.

Barometr dla lepszego porownania zredukowany na 0° Reaumira.

Dzień	godzina	Barometr na 0° r.	Therm:	Higrometr	Wiatr	Stan Atmosf:	UWAGI.
	7	27 3, 628	+12. 6	100	połud: za. słaby	pochmurno	
8.	12	„ 3, 632	+14. 6	94		„ „	
	3	„ 3, 440	+15. 8	87	„ „	„ „	
	9	„ 4, 921	+14. 0	100		„ „	

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Kraków *d. 9 sierpnia.* — List kupiecki z Paryża pod d. 28 wczorayszą pocztą tu nadeszły, poprzedził niżej opisane z Gazety pruskiej Stanu, zaszłe tam okropności, w tey osnowie: "Od dnia 26 bank, giełda, wszystkie sklepy, „ rękodzielnie zamknięciem stoją, wszelka „ czynność ustała, z trwogą i dręczącą nie„ spokoynością dalszych oczekujemy wypad„ ków. „

Wczorayszą pocztą żadne tu dzienniki francuzkie nienadeszły.

Warszawa *d. 2 sierpnia.* — N. Pan ofiarować raczył dla królewskiego Uniwersytetu Alexandrowskiego, na pamiątkę pobytu swego w tym roku w stolicy królestwa polskiego, zbiory numizmatyczne od PP. Kwiatkowskiego i Walańskiego zakupione. Zbiór pierwszy zawiera medale dziejów polskich i sławiańskich, drugi bogaty jest szczególniey w nayrzadsze monety polskie od czasów naydawnieyszych. Tym sposobem gabinet numizmatyczny w królewskim Alexandrowskim Uniwersytecie obok zbiorów, jakie już posiada, stał się jednym i naybogatszym co do dziejów polskich i sławiańskich.

Nic więcey niedowodzi rozszerzenia się u nas oświaty, zamiłowania porządku i oszczędności, jak to, iż: gdy skutkiem podniesienia się kursu listów zastawnych, korzyści z lokacyi summ w towarzystwie oszczędności znacznie się zmnieyszyły, wzrasta codzień liczba przystępujących do towarzystwa. W upłynionym miesiącu przeszło 200,000 złp. do kassy towarzystwa wpłynęło. Od dnia 1 sierpnia r. b. towarzystwo rozciąga swoje czynności do miasta Krakowa, gdzie JW. Macciey Rembowski raczył przyjąć na siebie całkowity nadzór w zastępstwie deputacyi, a W. Wincenty Kirchmeyer podjął się poborstwa. Skoro doświadczenie stwierdzi sposób, jakim działanie towarzystwa w tém mieście urządzonem zostaje, odpowie celowi, ma zamiar deputacya zaprowadzić poborstwa podobne i w innych miastach wojewódzkich.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Berlin *d.* 3 *sierpnia.* — Nadzwyczayny dodatek do dzisieyszey gazety stanu Nro 213 zawiera co następuje: Tey chwili (o godzinie 8 1/2 z rana) odebraliśmy w drodze nadzwyczayney wiadomość: że w Paryżu w dniach 27 i 28 lipca, z powodu wydanych przez króla wyroków, zawieszających wolność druku i zmieniających systema wyborów, zaszły wielkie rozruchy. — Dziennik *Messager* z dnia 28 lipca w południe, tak o tem donosi: "Od wczorayszą do dzisieyszego rana Paryż wystawia za rważający i smutny widok! Wszystkie warsztaty i sklepy są zamknięte. Massy robotników i mieszkańców wszelkiego stanu przeciągają po ulicach w pośród głuszącey wrzawy. — Wczoray w wieczór żołnierze gwardyi królewskiey i żandarmowie strzelali w różnych punktach do zgromadzonego ludu, a mianowicie na placu *Palais-royal*, w ulicy *Richelieu*, na placu *Maubert* i placu *Victoires.* Przystępy do wielu ulic zostały przez lud wyprzężonemi wozami zatarassowane. Wyłamano sklepy szpadników i korzenników, dla dostania broni, skałek i prochu. W niektórych mieyscach ogień z ręczney broni utworzył straszliwy obraz zawichrzenia! Ulice okryte były trupami i ranionemi! W wieczór latarnie mieyskie potłuczono; pospólstwo pozamykało teatra i niedopuściło widowisk. — Niektóre strażenice żandarmeryi, a mianowicie przy giełdzie, zostały formalnie oblężone i podpalone.— Dziś rano większe jeszcze było skupienie ludu, niż wczoray. Herby królewskie na domach notaryuszów i patentowanych liwerantów pozrywano i porozbijano.—Woyska liniowe postawione zostały na niektórych placach; lecz zachowały się spokoynie i niebyły od ludu napastowane. Liczba zabitych i ranionych cywilnych i woyskowych nie jest dotąd jeszcze wiadoma, i sprzeczne tylko rozchodzą się o tem pogłoski. — Przed pałacami ministerstwa spraw zagranicznych i innych ministrów, postawione zostały liczne korpusy z działami i rozpalonemi lontami.

Dziennik frankfortski w teyże gazecie stanu przytoczony, z d. 31 lipca w wydanym o godzinie 7 w wieczór dodatku, zawierą następujący wyciąg z prywatnego z Paryża listu pod dniem 28 lipca: "Giełda i wszystkie sklepy są zamknięte. Przy odeyściu poczty zapewniano, że krol oddalił się już do Lill. Straż przed pałacem xięcia Poliniak daie ciągle ognia z ręczney broni, a czasem i z dział. Wszystko się każe domyślać, iż w nocy krwawe nastąpiły wypadki. — Goniec, któremu dane były wyimki z dziennik: handlowego i Temps został przez zbroyne kupy w ulicach Paryża zatrzymany. Obie izby ogłosić się miały za nieustające. (Za ostatnią tę wiadomość niemożna jednak ręczyć.)

Nakoniec taż gazeta stanu przywodzi list z Frankfortu pod dniem 31 lipca, który z korrespondencyinych doniesień z Paryża opisując także powyższe zdarzenia, dodaje jeszcze co następuie: "Z mieszkańców kilka set po-
"ledz miało; wszelako zapewniają, iż dwa
"pułki przyłączyły się do nich. Twierdzą
"także, iż xiążę Poliniak uciekł. — Bramy
"stolicy równie jak giełda były zamknięte,
"a bank francuzki osadzony dwiema pułka-
"mi. Wszystkie te doniesienia zrobiły tu nie-
"słychane wrażenie. Spodziewamy się jednak
"wiadomości, że król cofnął wyroki z d. 25
"lipca i zapobiegł przez to dalszym rozru-
chom.,,

Paryż *d.* 26 *lipca.* — Wyroki Królewskie stanowiące zawieszenie wolności druku, zmianę w prawie o wyborach i t. d. poprzedza *Monitor* bardzo obszernym rapportem rady ministrów do króla w którym ostrzegając mo-

narchę o coraz bardziey wzrastającem niebezpieczeństwie anarchii domowey i bezrządu; przyczynę tego wszystkiego zwalają na wolność druku, zarzucając dziennikom oppozycyinym: że ony rozsiewały ciągle ducha niezgody w kraju, — oburzały naród przeciw ministrom i całemu rządowi, — a mianowicie że zdradzając własną oyczyznę, wyjawianiem planów wojennych przeciwko Algierowi, służyły nieprzyjacielskiey sprawie; że nakoniec wszystkich intryg w wyborach i zawikłań w izbie deputowanych, których owocem jest ów znany adres do króla przez 221 deputowanych uchwalony, wolność rozchuzdana dzienników była narzędziem. Potakim wykładzie stanu rzeczy przedstawili królowi następujące wyroki do zatwierdzenia, wszystkie wydane w pałacu St. *Cloud* pod d. 25 b. m., z których celnieysze artykuły umieszczamy:

I. My Karol X z bożey Łaski i t. d. Na rapport naszey rady ministrów, postanowiliśmy i stanowiemy co następuie: Art: I. Wolność druku jest zawieszona; — Art: II. Zasady artykułow 1. 2. i 9. tytułu I. prawa z d. 21 października 1814 zostają na nowo prawomocne. Skutkiem więc takowego, niemoże żaden dziennik i pismo peryodyczne ani w Paryżu ani w departamentach bez względu na ich osnowę, wyjsdź na widok publiczny, jak tylko za upoważnieniem autorom lub wydawcom przez nas udzielić się mającem. Upoważnienie to co trzy miesiące odnawiane bydź musi. — Art: III. Nadaje moc prefektom departamentów udzielania i odwoływania takowych upoważnień. — Art: IV. Dzienniki i pisma wychodzące w brew artykułu 2go, mają natychmiast bydź zabierane; prassy i typy, którehy do drukowania takowych użyte były zostaną opieczętowane, w publicznym składzie złożone i do dalszego użytku niezdolnemi zrobione. — (Następują dalsze artykuły t. s. dzieł niżey 20 arkuszy obeymujących w podobnymże sposobie). — Podpisy. *Karol.* Przez króla xiążę *Polignac.* — *Chatelause.* — *Haussez.* — *Peyronnet.* — *Montbel.* — *Gouernon Ramille.* — *Capelle.*

II. My Karol X. z bożey łaski. i t. d. W myśl artykułu 50 ustawy konstytucyiney, uwiadomieni zostawszy o zaszłych po różnych częściach królestwa naszego intrygach, celem uwiedzenia i obłąkania wyborców podczas ostatnich zgromadzeń; po wysłuchaniu zdania naszey rady stanu, postanowiliśmy i stanowiemy co następuje: Art: I. Izba deputowanych zostaje rozwiązaną. — Art: II. Minister nasz spraw wewnętrznyoh zająć się ma wykonaniem tego postanowienia. — Podpisano *Karol.* Przez króla. *Peyronnet.* —

III. My Karol X i t. d. Chcąc zapobiedz naprzyszłość intrygom, które tak szkodliwy wpływ na ostatnie kollegia obiorcze wywierały, i gdy wolą naszą królewską jest, na mocy zasad ustawy konstytucyjney, dotychczasowe przepisy o wyborach, których szkodliwość doświadczenie dziś okazało, przekształcić; uznaliśmy za potrzebę użyć służącego nam prawa, i wydającem się poniżey rozporządzeniem, położyć kres zamachom, równie dla kraju niebezpiecznym jak ubliżającym godności naszey korony. Tym końcem po wysłuchaniu zdania naszey rady stanu, postanowiliśmy i stanowiemy co następuie: Art: I. Stósownie do artykułów 15. 36 i 50 (*) konstytucyi, izba deputowanych składać się ma na przyszłość z samych tylko de-

---

* *Artykuł 15 brzmi: władza prawodawcza zostaje wspólnie przez króla, izbę parów i izbę deputowanych wykonywana. — Art. 36. Każdy departament otrzymuje liczbę deputowanych jaką miewał dotychczas. Art. 50 toż samo opiewa.*

putowanych od departamentów. — Art: II. Wysokość opłaty podatków, która prawo głosowania i obieralności nadaje, ma wyłącznie odnosić się do summ i kapitałów, których tak wyborca jak i wybraniec, w księgach opłat gruntowych i osobistych właścicielem lub prawo używalności mającym, na własne imie jest wpisany. — Art: III. Każdy departament ma mieć tę samę liczbę deputowanych, która mu jest artykułem 36 konstytucyi przyzwoloną i t. d. — Dalsze artykuły są rozwiązaniem trzech powyższych; poczem następuje: Art: XI. Każde zgromadzenie wyborcze okręgowe, obiera jednego kandydata na deputowanego (w swojey sekcyi). Art: XII. Prezydujący w zgromadzeniach okręgowych, mianowani będą przez prefektów z pomiędzy wyborców mieyscowych; — Art. XIII. Zgromadzenie *departamentowe*, *obierać (dopiero) będzie deputowanych, z pomiędzy kandydatów wybranych po okręgach.* — Reszta uchwały zawiera szczegółowe w tey mierze rozporządzenia; cała zaś jey osnowa, odnosi się do tey główney zasady: *Że odtąd deputowani będą tylko wybieranemi na zgromadzeniach departamentowych; okręgowe zaś ograniczone zostały na wybieranie tylko kandydatów, na tę dostoyność.* Uchwłę tę podpisali równie jak pierwszą, wszyscy tam wyrażeni ministrowie.

IV. My Karol X. i t. d. Zapatrzywszy się na uchwałę naszę dzisieyszą względem organizacyi kollegiów wyborczych; na raport ministra naszego spraw wewnętrznych, postanowiliśmy i stanowiemy co następuje: Art. I. Zgromadzenia wyborcze, a mianowicie okręgowe na dzień 6, a departamentowe na dzień 18 września zebrać się mają. — Art. II. Izby parów i deputowanych na dzień 28 września zwołane będą. — Art. III. Wykonanie niniejszego i t. d. — Podpis: *Karol* Przez Króla *Peyronnet.*

Dnia d. 27 lipca. — Naczelnicy, redaktorowie i właściciele kilkunastu oppozycyjnych pism tutejszych podali zuchwałą protestacyą przeciw wyrokowi z d. 25 lipca. — Odwołują oni się do brzmienia istnieyjącej ustawy względem pism peryodycznych, dowodząc przez to, że powyższy wyrok nie jest dla nich wcale obowiązującym. "W dniu dzisieyszym (wyrażają daley) gdy ministrowie łamią ustawę, nie jesteśmy także obowiązanemi ulegać. Wydawać zatem będziemy nasze gazety bez zasięgania żądanego upoważnienia.,, Przy zakończeniu tey protestacyi czynią niektóre uwagi nad rozwiązaniem izby deputowanych. Sądzą, iż takowe rozwiązanie przed zwołaniem nowo obraney izby sprzeciwia się konstytucyi. Upraszaią zatem izby w imieniu Francyi, aby obstawała przy swoich prawach. — Gazeta codzienna jest jedyną z pism, która doniósła w krótkości o zdarzeniach dnia 26, poprzedzających wypadki dni następnych, (patrz *artykuł z Berlina*) w takiey osnowie: "Przez cały dzień wczorayszy panowała nayzupełnieysza spokoyność. Późno już wieczór w części miasta *Palais-royal* zaszły niejakie zaburzenia, ale te w kilku minutach uśmierzone zostały. Pomimo wyroków królewskich niektóre nie upoważnione dzienniki starały się dziś rano rozdać swoie numera, w których znaydowała się protestacya od naczelników i redaktorów wielu oppozycyinych pism wydana.

DONIESIENIA.

W dniu 13 sierpnia 1830 r. o godzinie 9 ranney, w Krakowie w gmachu Sukiennicach, w drodze exekucyi sądowey, odbędzie się po raz trzeci publiczna licytacya, mydła kamieni 10, sukien męzkich, oraz innych ruchomości; — chęć licytować mających, zaopatrzonych w gotowe pieniądze na czas i mieysce oznaczone zaprasza się.

W Krakowie dnia 6 sierpnia 1830 r. Teodor *Jaworski* kom: sąd.

Dnia 14 b. m. i r. o 10tey z rana, a o 2giey z południa w wsi i gminie okręgowey Krzeszowice, sprzedane będą publicznie za gotowe pieniądze, to jest: młynek do czyszczenia zboża, beczki, faski, trzódy sztuk 9, skrzynie, łóżka, i t. p. sprzęty domowe.

W Chrzanowie dnia 7 sierpnia 1830 r. *Jaworski* kom: sąd.